

Behovet av utrymmen i Johannes församling 2024 och framöver

Församlingsrådet i Johannes församling 16.01.2023

§ 11

216/03.01.02/2023

Föredragande Kyrkoherde, Johannes församling Westerlund Johan

Beslutsförslag Församlingsrådet diskuterar ärendet och remitterar ärendet till ny beredning.

Beslut Enligt förslag.

Redogörelse Johannes församling ska årligen i februari definiera sitt behov av verksamhetsutrymmen för följande år. Samfälligheten har tillställt oss tre dokument där nuläget presenteras samt hur systemet med interna hyror är uppbyggt.

Basfakta om våra utrymmen

Johannes församling har utrymmen i fyra olika fastigheter. Det är

1. Johanneskyrkan på Högbergsgatan 12. Den är församlingens huvudkyrka. Den består av kyrksalen samt en del tillhörande utrymmen, främst kryptan i nedre våningen där småskalig verksamhet såsom kyrkkaffen och mindre förrättningar kan hållas.

Johanneskyrkan har nyligen genomgått en dyr fasadrenovering som för med sig att hyrorna för kyrkan stiger kraftigt.

Den interna hyran för Johanneskyrkan 2022 är 411 669 €. Som en följd av den omfattande fasadrenovering som nyligen gjorts på kyrkan kommer hyran för kyrkan att stiga så att den 2024 beräknas vara 541 529 € samt 2025 725 464 €. Efter det kommer hyran att hållas i stort sett på den nivån ifall inte GKF fattar nya beslut om hyrorna. I hyrorna är också inräknat kostnaderna för ett nytt kapellutrymme bakom predikstolen. Detta kommer att förverkligas under 2023.

2. Högbergsgården på Högbergsgatan 10 är församlingens huvudsakliga församlingshem och kansli. Högbergssalen, körsalen, ett kök och lite arbetsutrymmen finns i andra våningen. I första våningen finns mot gatan pastorskansliet, arbetspunkter och samtalsrum samt mot gården ett verksamhetsutrymme som går under benämningen Hörnan med tillhörande kök, mötesrum, lektrum och diakonikansli. En studio för inspelning och ljudhantering som för närvarande är under service finns också på Hörnans sida.

Högbergsgårdens interna hyra är totalt 97 682 € år 2023 och beräknas vara 107 000 € år 2024 och 108 000 € 2025.

3. S:t Jacobs kyrka och församlingshem på Drumsö består av en kyrka, en församlingssal i nedre våningen. Där firas gudstjänster och andakter varje vecka, vidare hålls olika kretsar och samlingar och en del kvällsprogram. S:t Jacobskören övar i församlingssalen. I övre våningen finns utrymmen för småbarnspedagogik som främst används av församlingens eftis.

S:t Jacob har nyligen genomgått en stor grundlig renovering och är i ypperligt skick med modern teknik och ändamålsenliga utrymmen. Renoveringen för dock med sig att hyran för utrymmena stiger kraftigt.

Den interna hyran för S:t Jacob är 87 477 € år 2022 och beräknas vara 115 547 € år 2024 samt 202 261 € år 2025.

4. Kronans utrymmen för småbarnspedagogik på Sjötullsgatan där Kronans eftis har sina utrymmen. Församlingsrådet har tidigare fattat beslut om att vi avstår från våra utrymmen på Sjötullsgatan efter läsåret 2022-23. De utrymmena är alltså inte med i helheten för 2024.

Basfakta om interna hyror

Varje församling och enhet inom Helsingfors kyrkliga samfällighet står för kostnaderna för sina egna utrymmen genom interna hyror. Samfälligheten äger alla utrymmen och fastighetsbyrån har ansvar för att de sköts om och utvecklas. De kostnader som fastigheter och utrymmen genererar förs sedan till respektive enhet. Gemensamma kyrkofullmäktige har i januari 2022 fattat beslut om en ny modell för hur fastighetskostnaderna beräknas. Då har man gått in för tre skillnader jämfört med tidigare:

1. Tidigare kunde varje församling räkna med att kyrksalarna inte ingick i kostnaderna. Det gjordes genom att ett särskilt utrymmesbidrag gavs till församlingen. Bidraget var lika stort som hyran för kyrksalarna så i slutändan blev det ett nollsummespel. Nu finns inte det systemet mera utan varje församling betalar hyra också för kyrksalarna. Istället har församlingens budgetram ökats. Det här blir dyrt för församlingar som har stora kyrkor, och Johanneskyrkan är den största i Helsingfors.

2. Tidigare har större kostnader för enskilda fastigheter såsom renoveringar fördelats mellan enheterna genom en komplicerad matematisk modell. För att uppmuntra församlingar att avstå från utrymmen har man gått in för att varje enhet direkt ska stå för de kostnader som de egna utrymmena genererar. Det innebär att de renoveringar som gjorts på både Johanneskyrkan och S:t Jacob ekonomiskt ska bäras av Johannes församling.

3. För att lindra övergången till det nya systemet har ett utjämnande anslag givits till de församlingar som drabbas mest. Anslaget minskar andra församlingars anslag och höjer de drabbade. Johannes församling får 2023 134 829 € ur detta anslag. 2024 minskar det med hälften till 67 414 € och 2025 till en tredjedel, 44 943 €.

I slutändan är alltså Johannes församling en av de stora förlorarna då gemensamma kyrkofullmäktige har fattat beslut om förändringen. Eftersom en stor del av bördan beror på att vi förfogar över Johanneskyrkan, vars storlek eller underhållskostnader vi inte själv kan påverka, har systemet på bred front uppfattats som orättvist. Ett projekt för att titta på hur det kunde förbättras har startats. Där ska bl.a. en specialbehandling av de så kallade landmärkeskyrkorna (Domkyrkan, Johanneskyrkan, Berghälls kyrka, Gamla kyrkan och Pauluskyrkan) utredas. Det projektet beräknas ändå ge utslag först år 2026

Ekonomi

Förutom de stigande kostnaderna för utrymmen är ekonomi i Helsingfors kyrkliga samfällighet och därmed i alla församlingar starkt nedåtgående. Det beror på minskande medlemsunderlag och stigande kostnader.

Samfälligheten möjliggjorde 2022 att alla församlingar kunde få en ekonomisk konsultation för att få en bättre bild av situationen och förslag på åtgärder (bilaga).

En skild plan för balansering av ekonomi i Johannes församling har givits till GKR av FR eftersom underskottet överskrider 4 %. I den planen visas att en balansering utgående från beslut som nu gäller kräver stora inbesparingar av såväl utrymmen som personal. Därtill behöver inbesparingsåtgärder också göras på tjänster samt material och varor. Samtidigt är det känt och uttalat att de inbesparingar som nu krävs är orealistiskt stora och orättvisa. Därför bör FR överväga att "hålla is i hatten" och acceptera att det blir en del förluster och stor osäkerhet.

I fråga om utrymmen är det inte realistiskt att röra Johanneskyrkan trots att det är klart dyrast för oss. Dels kan vi inte koncentrera hela vår verksamhet till Drumsö och dels ger en sådan inbesparing inte något mervärde för samfälligheten som helhet. Alternativet att vi avstår från utrymmena på Drumsö är däremot realistiskt även om det är ett svårt beslut. Det ger en kännbar inbesparing och kräver minst anpassningsåtgärder i verksamheten. Högbergsgatans utrymmen kostar bara drygt hälften av Drumsöutrymmena och att avyttra dem, eller en del av dem kräver omfattande förberedelse.

Scenarier

Oberoende av hur de interna hyrorna utvecklas framöver är alla församlingar och enheter inom Helsingfors kyrkliga samfällighet tvungna att göra stora inbesparingar. Dessa görs främst i personalkostnader och i utrymmeskostnader.

Gällande utrymmen finns åtminstone följande scenarier

1. Behålla alla utrymmen som nu. Detta sätter stor press på minskning av personalen som då måste minskas med tiotals procent.
2. Avstå från alla utrymmen på Drumsö. Detta ger en stor inbesparing i förhållande till verksamheten. Drumsö är en viktig verksamhetspunkt för Johannes församling och andelen svenskspråkiga på Drumsö är förhållandevis hög, men likväl är endast ca 20 % av församlingens medlemmar bosatta på Drumsö. T.ex. i Tölö och Mejlsans tillsammans bor det flera av våra medlemmar än på Drumsö.

Om Johannes församling avstår från utrymmena på Drumsö kommer samfälligheten att i första hand se om det finns någon funktion inom samfälligheten som kunde utnyttja dem. Det kan bli aktuellt eftersom beslut finns att avyttra samfällighetens hus på Tredjelinjen 22. I så fall kan kyrksalen eventuellt kvarstå som kyrka och vi kan avtala om att fungera där i någon grad. Luttasaaren seurakunta har upprepade gånger betonat att Johannes församling också är välkommen att dela utrymmen med dem. Det kunde gälla gudstjänster i kyrkan, ett "svenskt rum" som ett eget bo för Johannes och utrymmen för klubbar och kretsar på regelbunden basis. I vilken grad detta kunde fungera och till vilken kostnad är helt öppet.

Det är också tekniskt möjligt att avstå från en del av utrymmena på Drumsö och fortsätta fungera med mindre utrymmen. Då blir naturligtvis inbesparingen i motsvarande mån mindre.

3. Minska utrymmen på Högbergsgatan

Högbergsgatans utrymmen är lätta för samfällighetens fastighetsavdelning att hyra ut och få inkomster av. Ifall vi går in för att minska här kunde det handla om Hörnan

eller kanslisidan. Övre våningen med festsalarna bildar också en helhet. Alla dessa åtgärder kräver en hel del förberedelse för att se hur verksamheten kunde fortsätta. Inbesparingen blir inte heller så stor.

4. Utveckla användningen av Johanneskyrkan till en mera mångsidig lokal.

Tanken att bygga arbetspunkter i Johanneskyrkans krypta eller någonstans på läktaren har framförts, men ingen konkret planering eller riktig diskussion har förts. Flera saker blir utmanande: Kryptan har minimalt med dagsljus och är svår att hålla varm på vintern. Att jobba och t.ex. föra förrättningsamtal i kyrkan är svårt samtidigt som någon i kyrksalen över för en konsert eller stämmer orgeln. Ifall vi önskar öka uthyrningsverksamheten i kyrkan så är det svårt att kombinera med att göra det till kansli och verksamhetsutrymme.

5. En helt ny och kreativ lösning

Ingenting säger att det inte är möjligt att söka helt andra lösningar än de som här skissats. Det kunde t.ex. göras genom att en arbetsgrupp tillsätts och systematiskt kartlägger utrymmen på församlingens område och behov av olika slag.